

is het bewustzijn, dat het kunstwerk om zijn zelfs wille, — dus niet ter wille van het onderwerp — ons moet voldoen. De definitie als zou kunst datgene zijn, wat gemaakt is met de bedoeling een emotie te geven, laat ook onzuivere kunstuitingen toe. Of een schilderij of beeld ons al een emotie geeft, bewijst nog volstrekt niet, dat wij met een kunstwerk te doen hebben. Het hangt immers van den aard dier emotie af, of een schilderij of beeld enz., al dan niet een zuiver kunstwerk is. Evenmin als de emotie, zonder meer, een waarborg is, dat wij met een kunstwerk te doen hebben, evenmin is de bedoeling van den kunstenaar bij ons deze emotie op te wekken, een waarborg, dat de maker ook inderdaad een kunstwerk voortbrengt. Gij zult mij nu kunnen vragen, welke bedoeling de kunstenaar dan heeft en ik antwoord u : heelemaal *geen* bedoeling.

De kunstenaar brengt uit zijn *aard* een kunstwerk voort, omdat zijn aard aesthetisch is. Er is zelfs geen plaats voor een bedoeling. Wat de kunstenaar verlangt is, dat hetgeen hij maakt, volgens zijn aard is ; d.w.z. dat het voortbrengsel zijn aesthetische ervaringen van de realiteit uitdrukt. Want aangenomen dat zijn aard aesthetisch is, zullen zijn ervaringen daaraan gelijk, dus aesthetisch zijn. Met eenige vergelijkingen zal ik dit aantoonen en zult ge mij, waar ik in de verdere ontwikkeling van mijn onderwerp het woord „aesthetisch” bezig, nog beter verstaan. Ik acht dit des te meer noodig, waar ik heb ervaren, dat aan het woord „aesthetisch” verschillende begrippen worden verbonden.

III.

Een kunstenaar ervaart hetgeen hem omringt anders dan een niet-kunstenaar. Bij het zien van een boom zal de tuinman een andere ervaring hebben dan de botanicus, deze weer een andere dan de houtkooper, de houtkooper weer een andere dan de landschapschilder